

TEĀTRIS

Māksla uzrunā

Režisors Timofejs Kuļabins "Kokvilnas lauku vientulībā" ne tikai tekstuāli tiecas vainot sabiedrību un tās likumus kā neiecietīgus homoseksualitātes soģus, bet ir izveidojis savu viedokli aplicinošu izrādi.

MAIJA SVARINSKA

Par izrādi "Kokvilnas lauku vientulībā" man gribas rakstīt nevis recenziju, bet sava veida reklāmu. Tādēļ ka viss ir nostrādāts perfekti. Gan režija un scenogrāfija, gan videodizains un gaismas specefekti. Un, protams, aktieru spēle, kā arī dramaturģija, kas ne tikai vēsta, bet ļauj iegremdēties pašā tēmas dziļumā, turklāt šī ieniršana profesionālās izpētes dzelmē ilgst tikai nedaudz vairāk par stundu. Bet pēc tam aplausu plūsma.

Bernārs Marī Koltess (1948–1989) ir vairāk nekā divdesmit lugu autors.

Lielāko laika daļu mēs, skatītāji, pavadām šī koptēla zemapziņā, murgainās vīzijās par varoni, kuru mēs tā arī neieraugām. Viņa vietā uz skatuves ir divas savstarpēji pretnostatītas figūras, kas iesaistās saspringtā, niknā un sarežģītā dialogā. Šis ir cilvēka dialogs pašam ar savām slepenajām dziņām un bailēm. Dialogs ar to, ko viņš neuzdrošinās atklāt pats sev un no kā viņš nespēj atbrīvoties citādi, kā vien atņemot sev dzīvību.

Režisora ideju, ka divi spēlētāji, lieliski īsteno, kā jau minēju, arī izrādes skatuviskais risinājums. Mākslinieks Oļegs Golovko, skaņu dizainers Timofejs Pastuhovs, videodizainers Aleksandrs Lobanovs, galvenais operators Vladimirs Burcevs, videomontāžas režisore Anastasija Žuravļeva un gaismu mākslinieks Oskars Pauliņš uz skatuves radījuši gan ielu, gan māju, gan istabu, gan tualeti, gan

PUBLICITĀRES (MĀRIS MORKĀNS) FOTO

Šajā izrādē darbojas divi aktieri – lietuviete Ingeborga Dapkunaite un amerikānis Džons Malkovičs –, kuri kopā veido vienu tēlu. Ļoti smalki pārdomātās izrādes scēniskās uzbūves dēļ aktierus redzam vienlaikus dažādos rakursos.

« Šis ir cilvēka dialogs pašam ar savām slepenajām dziņām un bailēm.

Starp slavenākajām ir "Rietumu krastmala", "Kokvilnas lauku vientulībā" un "Roberto Zuko". Tās tulkošanas gandrīz četrdesmit valodās un iekļautas teātru repertuārā visā pasaulē, arī mūsējā. Es, piemēram, atceros Liepājas teātra "Roberto Zuko" ar Egonu Dombrovski titullomā. Bet tagad, lūk, Dailes teātri uz Lielās skatuves uzvesta luga "Kokvilnas lauku vientulībā". Meistarīgi uzrakstīts darbs.

B. M. Koltesa varoņi satiek viens otru it kā slepenībā. Viņi ir svešinieki, bet vienam ir tas, kas nepieciešams otram. Lai darījums notiktu, ir jārod veids, kā pateikt, ko vienam no otra vajag. Ir jāatrod valoda, kas citiem nav saprotama, bet vienlaikus ir konkrēta un tieša. Abiem vienam pret otru pamostas iekāre. Uz Dailes teātra skatuves šo tikšanos sadarbībā ar dramaturgu Romānu Dolžanski realizējis pazīstamais krievu režisors Timofejs Kuļabins, kurš kopš debijas 2006. gadā ir iestudējis apmēram trīsdesmit izrāžu gan Krievijā, gan dažādos Eiropas teātros. Šajā izrādē darbojas divi aktieri, kas kopā veido vienu tēlu.

durvis, gan logus, gan debesu klajumu, gan zemapziņas šausmas. Atkārtoju: apbrīnojama meistarība, radot tēmas veidolu. Turklāt šīs tēmas reālo norisi lieliski ataino aktieru spēle.

Gudrs piegājien, ka šo tēlu atveido aktrise un aktieris. Fakts, kas vēl vairāk padziļina tēmas problemātiku, fakts, kas būtībā dod mājienu, ka homoseksuālajos duetos klātesošs ir tas pats nepievaramais princips: viņš un viņa. Ingeborga Dapkunaite ir lietuviešu aktrise, kas piedalās starptautiskos teātra un kino projektos, piemēram, filmās "Neiespējamā misija" un "Septiņi gadi Tibetā". Viņa kādu laiku dzīvojis Maskavā, kur sadarbojusies arī ar režisoru Timofeju Kuļabinu. Ļoti smalki pārdomātās izrādes scēniskās uzbūves dēļ mēs aktierus redzam vienlaikus dažādos rakursos. Nav jēgas aprakstīt aktrises darbu, tas ir jāredz. Tas ir bezgala organisks domas uzbrauciens, precīzāk, virieša zemapziņa ar tās slēpto vēlmi piepildīt miesaskāribas alkas.

Bet viņš šā spiediena bīstas. Šo pretestību sev pašam ataino Džons Malkovičs. Aktieris, kurš savu

PUBLICITĀRES (MĀRIS MORKĀNS) FOTO

Vērojot Džona Malkoviča spēli, pārsteidz tas, kā būtībā vienvēidīgā mizanscēnā – gājienā pa skatuvi no vienas puses uz otru – top tik apjomīgs ciešanu pārņemta cilvēka tēls.

karjeru sācis 1974. gadā. Spēlējis vairāk nekā 140 filmās, vairākkārt bijis nominēts "Oskara" balvām. Pastāvīgi strādā kā aktieris un režisors arī teātros Brodvejā, Londonā, Parīzē un daudz kur citur. Interesan-

tu interviju ar Dž. Malkoviču var izlasīt žurnālā "Ir" (26. maijs – 1. jūnijs, 2022). Vērojot Dž. Malkoviča spēli, pārsteidz tas, kā būtībā vienvēidīgā mizanscēnā – gājienā pa skatuvi no vienas puses uz otru – top tik apjo-

mīgs ciešanu pārņemta cilvēka tēls. Redzi viņa sāpes mugurā, ieskaties viņa sejā videoattēlā, un neviļus tevī atbalsosjas līdzjūtība pret šo cilvēku. Tādēļ ka būtībā, ja runājam godīgi, viņš ir invalīds.

■ UZZIŅA

Bernārs Marī Koltess, "Kokvilnas lauku vientulībā", izrāde Dailes teātrī

■ **Režisors** Timofejs Kuļabins, mākslinieks Oļegs Golovko, dramaturgs Romāns Dolžanski, skaņu dizainers Timofejs Pastuhovs, videodizainers Aleksandrs Lobanovs, galvenais operators Vladimirs Burcevs, videomontāžas režisore Anastasija Žuravļeva, gaismu mākslinieks Oskars Pauliņš, horeogrāfe Anna Abalikhina.

■ **Lomās:** Džons Malkovičs, Ingeborga Dapkunaite.

Beigšu atbilstīgi reklāmai: šis profesionālās meistarības mērogs ir jāredz. Principiāli arī, ka režisors Timofejs Kuļabins ne tikai tekstuāli tiecas vainot sabiedrību un tās likumus kā neiecietīgus homoseksualitātes soģus, bet ir izveidojis savu viedokli aplicinošu izrādi. Un māksla uzrunā: jā, nosodīt droši vien nevajag, pret nespējniekiem jāizturas ar līdzjūtību, ar žēlumu. **KZ**